

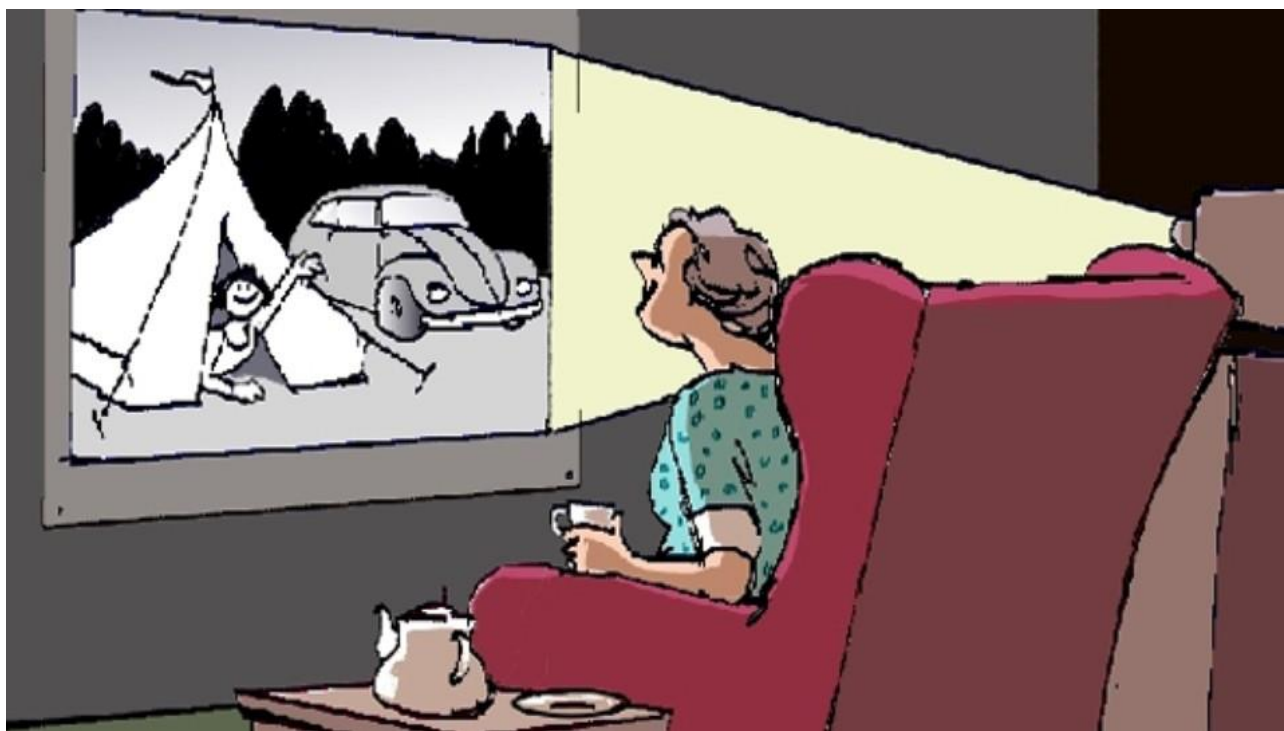
Før møttes vi - eller skrev et brev

Alt var bedre før 4:4

Denne del handler om nordmænd og kommunikation. Måden, vi kommunikerer med hinanden på, har ændret sig kraftigt på kort tid. Nu står de digitale medier for meget af kontakten mellem mennesker. Tidligere havde vi tid til andre måder at mødes på eller holde kontakt på. Var det bedre før?

... Måten vi kommuniserer med hverandre på, har endret seg kraftig på kort tid. Nå står de digitale mediene for mye av kontakten mennesker imellom. Tidligere hadde vi tid til andre måter å møtes på eller holde kontakt på. Var det bedre før?

Udskrift af udsendelsens tale:

Årene går så svimlende fort.

Svar, da.

Herre min hatt!

Han har fire telefoner,
men svarer ikke på noen!

Altfor seint.

Nei, se!

-Kom inn!

-Vet du hva klokka er?

-Nei.

-Se, da.

Jeg har ringt deg
fire ganger, men du svarer jo ikke.

-Tom for strøm.

-Den andre, da?

-Jeg har flere.

-Jeg vet det.

Du må sjekke at telefonene virker.
Hver gang jeg ringer: tom for strøm!

Det er alltid interessant
å prøve et tankeeksperiment:

Hvis jeg ikke hadde hatt mobil-
telefonen, ville jeg ha savnet den?

De av oss som har hatt mobiltelefon
veldig lenge, ville selvfølgelig det.

Men det er jo
fullt mulig å leve uten.

Jeg våkner med iPhone min på puta.

Og begynner dagen
med å sjekke e-post.

Facebook, Instagram, kanskje Twitter.

VG Nett og alle mulige andre
nettsteder. Og så begynner dagen.

Sist uke gikk jeg på en lykestolpe
fordi jeg ikke klarer å la være -

- å bruke det lille tidsrommet
til å sjekke mobilen.

Jeg tror det er normalt i en periode, så lærer man å begrense seg litt.

Til å begynne med har vi disse lydene som vi kommuniserer med.

Ganske tidlig oppstår det et behov for å kommunisere -

- over større områder enn det vi klarer ved bare å skrike.

Vanskelig å si når vi begynte å ville få informasjonen ut til veldig mange.

Det kommer litt an på hvordan man ser på historien.

Steintavlene var vel det første. Og så var det papyrusen.

Å få informasjonen ned på lettere papir, -

- noe man kunne bære med seg og sende av gårde.

Og man kunne lagre det i biblioteker i form av bøker.

Der kunne de heldige og privilegerte hente fram igjen informasjonen.

Boktrykkerkunsten var revolusjonerende -

- ved at den fikk informasjonen ut til mange flere mennesker.

Man kunne lage mange kopier og sende dem ut i mange retninger, -

- så informasjonen man ville spre, nådde mange flere på kortere tid.

(Gammelt sangopptak)

En av de ordentlig store revolusjonene innenfor kommunikasjon -

- var jo radioen.

At man kunne sende tale, musikk, lyd over ordentlig store avstander.

Stadig flere fikk apparat, og man kunne få ut beskjeder veldig fort.

Nygaardsvold har trådt tilbake. En nasjonal regjering har overtatt, -

- med Vidkun Quisling som regjeringssjef og utenriksminister.

Dette er London.

Jeg har en ny og meget viktig parole å gi og ber alle lyttere spre den.

Tidlig ble den brukt for å spre politiske budskap og informasjon.

Men også til underholdning i form av musikk, som flere kunne høre på -

- uten å måtte oppsøke operahuset.

Dette er noen av de kvalitetsapparater som leveres av Edda:

Edda reiseradio for batteri og lysnett, like anvendelig overalt.

Favoritt radiogrammofon med FM-bånd og 3D-lyd.

Favoritt radio og Edda grammofon og magnetofonskap med 3D-høytalere -

- er den ideelle kombinasjon.

Skynd dere inn; nå kommer Barnetimen!

Nå kommer Barnetimen. Hysj, hysj, hysj, vær stille som mus.

(Ønskekonsertens kjenningsmelodi)

Radioen har spilt en viktig rolle når det gjelder språk, for eksempel.

Nasjoner har kunnet høre på samme historier, samme budskap, -

- og slik kunnet bygge opp under kulturen sin.

Noen trodde tv-en ville bli radioens død, men vi trenger begge deler.

Men det å kunne sende levende bilder har endret ting.

Det gir en følelsesmessig rikere og mer direkte opplevelse enn radioen.

-Bukk fra luften, bukk fra bunnen ...

-Mannen Deres fra Hongkong!

-Et uhell på plattformen Bravo ...

-Hva kommer nå? Lekestue.

Norway, 12 points.

-Vil du ha Mette-Marit?

-Ja.

Riktig god kveld.

For mange har det første effektive vinduet mot verden vært tv-apparatet.

Det har utvidet horisonten.

At man har kunnet se mennesker fra andre verdensdeler -

- og hva som skjer der ute, har hjulpet mennesker -

- med å forstå verden enda mer enn bøker og radio.

Vi har behov for å diskutere opplevelsene våre med andre.

Tv gir opplevelser som vekker følelser, og da vil vi si noe til andre.

-Er de ferdige?

-Hva da?

-Kabisene.

-Kabisene?

-Jeg bestilte jo på SMS.

-Vi har bare vanlig telefon.

-Brevdue? Festtelegram?

-Har du karbonader?

-Ja, men jeg må ordne dem først.

-Kom igjen nå.

Dobbel med litt erter, med erter og løk til han.

-Jeg skal ordne det.

-Da går vi og setter oss.

(Forskjellige ringelyder)

I dette huset i Bergen holder en hundreåring til -

- som er typisk for et sekels tekniske utvikling.

Ennå trengs det nok travle telefonistinner, -

- men automatiseringen vinner stadig terreng.

På telegramtelefonen er nok damene ennå uunnværlige som formidlere.

På fjernskriverstuene dirigeres perforatoren for sendeapparatene.

På teleks- og tonesendersentralen blir hendene mer og mer overflødige.

(Forskjellige ringelyder)

Telefonapparatet er en veldig interessant del -

- av kommunikasjonen opp gjennom tidene.

Den er endret mye fra denne gamle typen, som man måtte søke om å få.

Og da sto den på telefonbordet uti gangen.

Det kostet ganske mye, og det var forskjell på å ringe lokalt og riks.

Å ringe til utlandet var så dyrt at det kunne vi nesten aldri gjøre.

Når den ringte, løp man og tok den.

Oslo Telefonanlegg henstiller om å unngå unødige telefonsamtaler.

La oss se hvordan de fleste bruker telefonen.

Så fikk jeg tak i tre meter ullstoff, gammel vare ... Grøten koker over!

Gid, har du ikke hørt siste nytt? Hele byen snakker ikke om annet.

Takk for i går.

Eller i natt ...

Pga. unødig telefonering forsinkes og hindres livsviktige samtaler.

Det må nå innskrenkes.

Telefonsentralene er så overbelastet at et sammenbrudd kan fryktes.

Nyanskaffelser er en umulighet.

Det er klart at det er en enorm informasjonsstrøm nå.

Det sies at det er tatt flere bilder de siste to årene enn i alle år før.

Det sier jo noe om eksplosjonen av informasjon.

Ja, ja, ja ...!

-Du har jo telefon. Og i sted?

-Jeg har den på lydløs.

Traktor kjører du, men de greiene kan du ikke bruke engang.

-Når skal du kjøpe ny traktor?

-Jeg skal ikke det.

Men kjerringa har tatt bilde av en traktor hun vil jeg skal kjøpe.

-Ja?

-Vent litt, da!

-Hva slags bilde?

-Av traktoren. Nei, det er borte.

-Borte? Du kan ikke bruke den!

-Nei ...

-Hvorfor har du den da?

-Nei, du sier noe.

-Det var bedre før.

-Det skal være sikkert.

Jeg er en digital innvandrer.

Jeg har lært meg dette i voksen tid.

Det blir spennende å se hvordan barna kommer til å bruke digitale medier.

Smarttelefonen har jo ikke bare forandret oss i Vesten.

Den har forandret nærmest hele verden:

Enkel, tilgjengelig teknologi som nesten alle har råd til.

Når fikk dere deres første mobil?

-I sommer.

-Da jeg var ni.

-Hva er det viktigste med mobilen?

-Kamera, Bluetooth, bra minne.

Og den må være ganske kul.

Og kunne overleve hvis man mister den i bakken.

Jeg tar jo ikke alltid telefonen.

Jeg ringer heller tilbake eller sender SMS når det passer.

Vi blir nok stadig flinkere til å beskytte oss også.

-Kunne dere klare dere uten mobil?

-Nei.

-Kanskje én dag.

-Hvordan ville livet være uten mobil?

-Forferdelig.

-Omtrent.

En venninne har avskaffet mobilen -

- nettopp for å slippe de uhellige avtalene.

En avtale er ikke hellig før man faktisk har møttes.

Man kan skyve på den helt inntil da.

-Er du bedre enn mor og far på mobil?

-Mye. De bruker den veldig lite.

Det er så mye stråling.

De er sånne helsefriker.

Det jeg stusser over når folk snakker i mobil ...

I teorien er hodesett praktisk hvis man bruker armene til noe.

Men stort sett står de jo bare og veiver med telefonen likevel.

Og enda verre:

Bluetooth-dings i øret hele tiden!

Nå kommer jeg til å ta en veldig irriterende sang.

Det var mye snakk om SMS-språk da jeg var tenåring, for 10-12 år siden.

Man var redd for hvordan det skulle påvirke norsk. Det har nok gått bra.

Men språket er hele tiden i endring, og det er trender der som ellers.

-Hva holder du på med?

-Leser ei melding fra et kvinnfolk.

-Ta Colaen før det blir snerk på den.

-Jeg skjønner ikke bæret:

-IWLWAt4 ...

-Gi blanke nå.

-Det må da gå an å skrive ordentlig.

-Få se.

Jeg hadde engelsk på realskolen.

Det er enkelt: "I will wait for you."

Mange sier

at kjærlighetsbrevet er dødt.

Jeg tror det er mer kjærlighetsbrev i dag enn noen gang:

E-poster og tekstmeldinger.

Vi chatter og skriver

til og med brev til hverandre.

Det er lenge, lenge siden reinen ble tatt i bruk i posttransporten.

Viddas eget transportmiddel er best for posten til viddas folk.

Derfor kan Triumf stoppe opp og få sitt brev.

Derfor kjører Oskal og hans rein videre mot Sikkajavre fjellstue.

Posten skal fram også dit.

Landpostbudet formidler mer enn post.

Han bringer nyheter fra boplass til boplass, portofritt.

(Samisk)

4915 Vestre Sandøya er neste postale stopp.

Ikke noe stort knutepunkt, men viktig nok for de få fastboende -

- og sommerens feriegjester.

Askerøya har ikke hatt poststed siden 1966. Ingen klager på det.

Det er rett og slett ingen igjen til å klage. Ikke på vinterstid.

Men nå er de her, og post får de - med sommerbåtposten.

-Post til oss?

-Skal vi se.

-Men ei ordentlig melding? Et brev?

-Du er jo eksperten.

På brev, ja. Dette tullet skjønner jeg ikke noe av.

"I will" ...

Såpass ...

Du må gi opp det der.

Du er ikke noe bedre enn meg.

Mye enklere å ta en telefon!

Jeg tror unge i dag har gått tilbake til håndskrevne brev, -

- for nettopp det vitner om at man har investert noe mer.

Jeg tror håndskrevne kort er på vei tilbake.

En venninne av meg skriver julebrev i PowerPoint.

Et langt julebrev som et PowerPoint-foredrag.

Men de aller fleste jeg kjenner, skriver faktisk håndskrevne julekort.

Jeg tror unge har et nostalgisk forhold til det håndskrevne.

En annen viktig teknologisk nyvinning -

- som vi var usikre på om ville stå i de tusen hjem, er datamaskinen.

Pc-en, den personlige datamaskinen.

Først het den hjemmedatamaskin og var for de spesielt interesserte.

En litt gutteromslekeaktig greie -

- som sakte, men sikkert ble brukt mer seriøst.

Vi fikk maskiner vi kunne ta med oss rundt.

Da kom utbredelsen av Internett, at man kopler sammen maskinene.

Da sluttet ringen når det gjelder vårt enorme behov for å kommunisere.

Vi burde ha hatt et bilde av den traktoren.

Dattera mi sa det var utrolig enkelt.
Du har jo sånn telefon med WiFi.

-Det er nett overalt: fritt, gratis.
-Hva gjør jeg?

Hun sa at nettet gikk oppi luften.
Bare løft opp mobilen og søk på WiFi.

Da gjør jeg det.

-Ser du noe?
-Bare bildet av kjerringa.

Hun var litt finere,
hun andre WiFien.

-Kanskje de ikke har WiFi på Klett?
-Spør ikke meg.

Hvordan får vi sett på traktor da?

På Felleskjøpet får vi kataloger, med
masse bilder. Og folk å snakke med.

-Du er lur, du.
-Visst fanden!

Det er sus og dus, det er jubelbrus.
Det går hurragegrundt.
Ja, det går hurragegrundt.

Det er mannfolk nok,
det er swing og rock.
Ja, det går hurragegrundt-hurragegrundt.

Grunnen var
at jeg flyttet hit til Skien -

- og ikke hadde noe nettverk.

Jeg håper jo på å treffe en
jeg kan danse og reise på tur med.

Men verden
går ikke under i motsatt fall.

Man møter folk på nett.

Den åpenbare fordelene
er jo at utvalget er større.

Og det demokratiserer jo
dem som er mindre mobile.

En bonde i indre Telemark
kan finne et større utvalg.

Det er mannfolk nok,
det er swing og rock.
Ja, det går hurragegrundt-hurragegrundt.

En venn sier at nettdating
er litt som en IKEA-katalog:

Man leter etter den fineste hylla og
håper den er like fin som på bildet.

Jeg håper inderlig
at jeg treffer en som danser swing!

En spesiell dans
med mange muligheter.

Hurragegrundt-hurragegrundt.

De siste to årene har jeg
skrevet dagbok på Internett.

Alle som har
tilgang til Internett, kan lese den.

Der har jeg skrevet hver eneste dag.

I dag er veldig mye
privat informasjon åpen for alle.

Før var det offentlige rom
forbeholdt noen få, en elite.

I dag kan hvem som helst
nå det, med hva som helst.

Det er stort sett bra. De som søker
oppmerksomhet, får det jo også.

Jeg la ut et innlegg
for ca. en halvtime siden -

- og har fått 140 kommentarer.

Tilbakemeldingene
er nesten bare positive.

Noen er negative,
som hos alle bloggere.

Noen betror seg til meg om viktige
temaer og ting som skjer hjemme.

Det er av og til
vanskelig å svare på.

Man kan mene hva man vil om
cupcakes-bloggere og andre typer.

Men det vi kan si,
er at for 20-40 år siden -

- hadde ikke unge jenter
noe sted å ytre seg på.

Selv leste jo jeg ponniblader
som var redigert av damer i 40-årene.

I dag møter unge andre unge
som har mye bra på hjertet.

Alt forandrer seg.
Vi lager nye identiteter.

Noe påtakelig ved det digitale er
at det er en slags selvpromotering.

Vi er superstjerner i vårt eget liv.

Jeg er glad for at mine tenår ikke
ble dokumentert og spart på digitalt.

Der, ja.
Henne kjenner jeg.

Oi!

Jeg er blitt overraska.
De vil kanskje ha oppmerksomhet.

Guttene pleier ikke å vise
så mye. Mage og muskler.

Egentlig bare for å få respons.
Av responsen får man venner.

Bli kjent med pene jenter.
Det er opptil 400 000 ungdommer her.

Kanskje ikke smarteste
å legge ut bilder av seg sjøl der.

Kan jeg få sitte på?

Selvfølgelig. Men du må sitte
i skuffa, for jeg har ikke sete inni.

(Telefon ringer.)
Jeg har gjort det før.
Men jeg må på diddeli-do først.

Kjære, skal jeg ordne middagen
og hive ut katta? Ja, ja, ja ...

Noen spør om det ikke ville være
mye enklere å bare bli kvitt det.

Var det ikke mye lettere før, da vi
bare kunne møtes og snakke sammen?

Der er det "ja takk, begge deler",
for vi møtes og snakker sammen ennå.

Vi overdriver kanskje betydningen av
den digitale revolusjonen i vår tid -

- og underdriver kanskje betydningen
den kommer til å få i fremtiden.

Behovet for å snakke med, ta på
og møte andre, vil ikke forsvinne, -

- uansett hvor mange dingser vi får.

Farvel, kjære!

Måte på greier ...

Du!

Copyright (C) NRK